

**UCHWAŁA NR XXIII/165/2020
RADY GMINY ŚWIDNICA**

z dnia 25 listopada 2020 r.

w sprawie uchwalenia Gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie w Gminie Świdnica na lata 2021 – 2025.

Na podstawie art. 6 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2020 r. poz. 218) uchwała się, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się Gminny program przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie w Gminie Świdnica na lata 2021 – 2025.

§ 2. Treść programu zawarta jest w załączniku do niniejszej uchwały.

§ 3. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Świdnica.

§ 4. Uchwała wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2021 roku.

Przewodniczący Rady Gminy

Tomasz Marczewski

Gminny program przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie w Gminie Świdnica na lata 2021 – 2025.

Wstęp

W celu efektywnego przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz zmniejszenia jej negatywnych następstw w życiu społecznym tworzy się Gminny program przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie w Gminie Świdnica na lata 2021-2025 zwany dalej „Programem”.

Program jest przeznaczony dla mieszkańców Gminy Świdnica, a zwłaszcza osób i rodzin dotkniętych problemem przemocy w rodzinie oraz przedstawicieli instytucji i służb pracujących z osobami doświadczającymi przemocy.

Podstawą prawną działań związanych z przeciwdziałaniem przemocy jest:

- Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2019 r., poz. 2277)
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2020 r., poz. 218)
- Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2020 r., poz. 1876).

Według polskich regulacji prawnych przemoc jest przestępstwem. Zgodnie z ustawą o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie podejmowanie interwencji w środowisku wobec rodziny dotkniętej przemocą odbywa się w oparciu o procedurę „Niebieskiej Karty”.

Przemocą w rodzinie określane jest każde zachowanie skierowane wobec osoby bliskiej, którego celem jest utrzymanie nad nią kontroli i władzy. Przemoc w rodzinie to zamierzone, wykorzystujące przewagę sił działanie przeciwko członkowi rodziny naruszające jego godność oraz jego prawa, powodujące cierpienie i szkody. Przemoc w rodzinie jest także definiowana jako jednorazowe lub powtarzające się umyślnie działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste członków rodziny, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienie i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą.

Rodzina jest najważniejszym środowiskiem w życiu człowieka, kształtującym osobowość, system wartości, poglądy i styl życia. W przypadku dezorganizacji rodzina nie jest w stanie realizować podstawowych zadań, role wewnątrzrodzinne ulegają zaburzeniu, łamane są reguły, a zachowania poszczególnych członków rodziny stają się coraz bardziej niezgodne z normami prawnymi i moralnymi. Przemoc ze strony najbliższej osoby jest doświadczeniem traumatycznym, okaleczającym psychikę. Może ona przybierać różne formy: od przemocy fizycznej, przez przemoc psychiczną i seksualną, po przemoc ekonomiczną. Przemoc w rodzinie rzadko jest incydem jednorazowym. Zazwyczaj ma ona charakter długotrwały i cykliczny.

Przemoc we współczesnym świecie jest zjawiskiem coraz bardziej widocznym i niepokojąco narastającym o zasięgu globalnym, ale i lokalnym. Prowadzenie działań związanych z przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie należy do zadań własnych gminy. W przypadku samorządów lokalnych jest to głównie podjęcie skutecznych działań zmierzających w kierunku edukacji społeczeństwa, dostarczającej wiedzy o zjawisku przemocy i sposobach radzenia sobie z problemem. Niezbędne jest zapewnienie profesjonalnej pomocy interwencyjnej i terapeutycznej zarówno sprawcom, jak i ofiarom przemocy, ze szczególnym uwzględnieniem krzywdzonych dzieci.

Gminny program przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie w Gminie Świdnica na lata 2021-2025 jest kontynuacją działań podjętych w ramach programu na lata 2015-2020. Istotnym elementem programu jest koordynacja działań podejmowanych przez Gminę na rzecz osób doświadczających przemocy oraz sprawców przemocy. Podejmowane dotychczas działania potwierdzają ich skuteczność zarówno w sferze udzielania profesjonalnej pomocy, jak również w sferze działań prewencyjnych.

W 2018 roku na terenie gminy Świdnica zdiagnozowano przemoc w 18 rodzinach, w 2019 r. – w 10, a w 2020 r. – w 14 rodzinach.

Liczba ofiar w rodzinach wyniosła: w 2018 r. – 19, w 2019 r. – 26, w 2020 r. – 18.

Liczba posiedzeń Zespołu interdyscyplinarnego: w 2018 r. – 4, w 2019 r. – 4, w 2020 r. – 4.

Liczba osób biorących udział w programach korekcyjno – edukacyjnych dla sprawców przemocy: w 2018 r. – 7, w 2019 r. – 6, w 2020 r. – 7.

Liczba interwencji związanych z przemocą w rodzinie: w 2018 r. – 20, w 2019 r. – 16, w 2020 r. – 8.

Podstawą programu jest podejście interdyscyplinarne, zgodnie z którym wszelkie działania na rzecz pomocy rodzinie powinny być planowane i wdrażane przez specjalistów z różnych dziedzin, będących przedstawicielami różnych instytucji i organizacji.

I. Zadania służb w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

1. Gmina Świdnica.

Do zadań Gminy należy w szczególności utworzenie gminnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w tym:

- a) opracowanie i realizacja Gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie i ochrony ofiar przemocy,
- b) prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie w szczególności poprzez działania edukacyjne służące wzmocnieniu opiekuńczych i wychowawczych kompetencji rodziców w rodzinach zagrożonych przemocą,
- c) zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia,
- d) utworzenie i funkcjonowanie Zespołu interdyscyplinarnego.

2. Pomoc społeczna.

Celem działań pomocy społecznej jest umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężenia trudnych sytuacji życiowych, których same nie są w stanie pokonać, a także zapobieganie powstawaniu tych sytuacji. Pomoc społeczna jest udzielana między innymi w przypadku przemocy w rodzinie.

Pracownik socjalny:

- a) diagnozuje sytuację i potrzeby osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie,
- b) udziela kompleksowych informacji o możliwościach uzyskania pomocy, w szczególności psychologicznej, prawnej, socjalnej i pedagogicznej, w tym o instytucjach i podmiotach świadczących specjalistyczną pomoc na rzecz osób dotkniętych przemocą w rodzinie, formach pomocy dzieciom doznającym przemocy w rodzinie oraz o instytucjach i podmiotach świadczących tę pomoc, możliwościach podjęcia dalszych działań mających na celu poprawę sytuacji osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie,
- c) organizuje niezwłocznie dostęp do pomocy medycznej, jeżeli wymaga tego stan zdrowia osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie,
- d) zapewnia osobie, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie, w zależności od potrzeb, schronienie w całodobowej placówce świadczącej pomoc,
- e) przeprowadza rozmowę z osobami, wobec których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc w rodzinie, na temat konsekwencji stosowania przemocy w rodzinie oraz informuje te osoby o możliwościach podjęcia leczenia lub terapii i udziale w programie korekcyjno – edukacyjnym dla osób stosujących przemoc w rodzinie,
- f) wszczyna procedurę „Niebieskiej Karty”.

Pracownicy socjalni, przedstawiciele pomocy społecznej są członkami Zespołu interdyscyplinarnego oraz grup roboczych. W razie bezpośredniego zagrożenia życia lub zdrowia dziecka w związku z przemocą w rodzinie pracownik socjalny wykonujący obowiązki służbowe wspólnie z funkcjonariuszem policji, a także lekarzem lub pielęgniarką ma prawo podjąć decyzję o odebraniu

dziecka z rodziny i umieszczeniu go u innej, niezamieszkującej wspólnie osoby najbliższej lub umieścić w całodobowej placówce opiekuńczo – wychowawczej.

3. Służba zdrowia.

Głównym zadaniem służby zdrowia jest ochrona zdrowia pacjenta. Zjawisko przemocy domowej zalicza się do zakresu zadań objętych świadczeniami zdrowotnymi, ponieważ bardzo często towarzyszą temu poważne uszkodzenia zdrowia somatycznego i zdrowia psychicznego. Pomoc ofiarom przemocy domowej powinna oprócz udzielenia pierwszej pomocy obejmować następujące zadania:

- a) przeprowadzenie rozmowy umożliwiającej rozpoznanie form przemocy i częstotliwości jej występowania,
- b) poinformowanie osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie o istniejących możliwościach skorzystania z pomocy,
- c) powiadomienie organów ścigania w przypadku podejrzenia popełnienia przestępstwa stwierdzonego podczas badania lekarskiego (podejrzenia wykorzystywania seksualnego, ciężkie obrażenia ciała),
- d) wystawienie na prośbę poszkodowanych zaświadczenia o przyczynach i rodzaju uszkodzeń ciała związanych z użyciem przemocy w rodzinie.

Przedstawiciel ochrony zdrowia uczestniczy w spotkaniach Zespołu interdyscyplinarnego lub grup roboczych, jak również zobowiązany jest do wszczęcia procedury „Niebieskiej Karty”.

4. Policja.

Do podstawowych zadań policji należy między innymi ochrona życia i zdrowia ludzi. Działania chroniące ofiary przemocy domowej podejmowane przez funkcjonariuszy policji zgodnie z obowiązującym prawem to:

- a) udzielenie osobie, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie, niezbędnej pomocy,
- b) zorganizowanie niezwłocznego dostępu do pomocy medycznej, jeżeli wymaga tego stan zdrowia osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie,
- c) podjęcie, w razie potrzeby innych niezbędnych czynności zapewniających ochronę życia, zdrowia i mienia osób, co do których istnieje podejrzenie, że są dotknięte przemocą w rodzinie, włącznie z zastosowaniem w stosunku do osoby, wobec której istnieje podejrzenie, że stosuje przemoc w rodzinie, środków przymusu bezpośredniego zatrzymania,
- d) przeprowadzenie z osobą, wobec której istnieje podejrzenie, że stosuje przemoc w rodzinie, rozmowy w szczególności o odpowiedzialności karnej za znęcanie się fizyczne lub psychiczne nad osobą najbliższą lub inną osobą albo nad małoletnim, do zachowania zgodnego z prawem i zasadami współżycia społecznego,
- e) przeprowadzenie na miejscu zdarzenia czynności procesowych w niezbędnym zakresie, w granicach koniecznych dla zabezpieczenia śladów i dowodów przestępstwa,
- f) podjęcie działań mających na celu zapobieganiu zagrożeniom mogącym występować w rodzinie, w szczególności składanie systematycznych wizyt sprawdzających stan bezpieczeństwa osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie, w zależności od potrzeb określonych przez Zespół interdyscyplinarny,
- g) wszczęcie procedury „Niebieskiej Karty”.

Funkcjonariusz policji uczestniczy w spotkaniach Zespołu interdyscyplinarnego.

5. Oświata.

Ustawa o systemie oświaty zobowiązuje szkoły do wspomaganie wychowawczej roli rodziców oraz zapewnienia opieki uczniom pozostającym w trudnej sytuacji życiowej. Rola szkoły w systemie ochrony dziecka jest znacząca. Nauczyciele mają możliwość regularnego obserwowania funkcjonowania dziecka oraz zmian w jego zachowaniu.

W przypadku uzyskania informacji, że uczeń który nie ukończył 18 roku życia jest ofiarą przemocy lub przestępstwa, nauczyciel powinien podjąć następujące kroki:

- a) przeprowadza rozmowę z osobą doznającą przemocy, w warunkach gwarantujących jej bezpieczeństwo, swobodę wypowiedzi i poszanowania godności,

- b) diagnozuje sytuację i potrzeby osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie,
- c) udziela kompleksowych informacji o możliwościach udzielania pomocy, w szczególności psychologicznej, prawnej, socjalnej i pedagogicznej, w tym o instytucjach i podmiotach świadczących specjalistyczną pomoc na rzecz osób dotkniętych przemocą w rodzinie, możliwościach podjęcia dalszych działań mających na celu poprawę sytuacji osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie,
- d) organizuje niezwłoczny dostęp do pomocy medycznej, jeżeli wymaga tego stan zdrowia osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie,
- e) udziela kompleksowych informacji rodzicowi, opiekunowi prawnemu, faktycznemu lub osobie najbliższej o możliwościach pomocy psychologicznej, prawnej, socjalnej i pedagogicznej, w tym o formach pomocy dzieciom świadczonych przez instytucje i podmioty w zakresie specjalistycznej pomocy na rzecz osób dotkniętych przemocą w rodzinie,
- f) wszczyna procedurę „Niebieskiej Karty”.

Pracownicy oświaty uczestniczą w posiedzeniach Zespołu interdyscyplinarnego.

6. Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

W sytuacji, gdy aktem przemocy towarzyszy spożywanie alkoholu GKRPA podejmuje następujące działania:

- a) diagnozuje sytuację i potrzeby osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie,
- b) udziela kompleksowych informacji o możliwościach udzielania pomocy, w szczególności psychologicznej, prawnej, socjalnej i pedagogicznej, w tym o instytucjach i podmiotach świadczących specjalistyczną pomoc na rzecz osób dotkniętych przemocą w rodzinie, możliwościach podjęcia dalszych działań mających na celu poprawę sytuacji osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie,
- c) organizuje niezwłoczny dostęp do pomocy medycznej, jeżeli wymaga tego stan zdrowia osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie,
- d) może prowadzić rozmowy z osobami, wobec których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc w rodzinie na temat konsekwencji stosowania przemocy w rodzinie oraz informuje te osoby o możliwościach podjęcia leczenia lub terapii i udziale w programach oddziaływań korekcyjno – edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie,
- e) wszczyna procedurę „Niebieskiej Karty”.

Przedstawiciele GKRPA są członkami Zespołu interdyscyplinarnego.

7. Zespół interdyscyplinarny i grupa robocza.

Gmina podejmuje działania na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w szczególności w ramach pracy Zespołu interdyscyplinarnego i grupy roboczej.

- 1) Zadaniem zespołu jest integrowanie i koordynowanie działań jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, Gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, policji, oświaty, ochrony zdrowia, organizacji pozarządowych oraz specjalistów w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie w szczególności poprzez:
  - a) diagnozowanie problemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
  - b) podejmowanie działań w środowisku zagrożonych przemocą w rodzinie mających na celu przeciwdziałanie temu zjawisku,
  - c) inicjowanie interwencji w środowiskach dotkniętych przemocą w rodzinie,
  - d) rozpowszechnianie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielania pomocy w środowisku lokalnym,
  - e) inicjowanie działań w stosunku do osób stosujących przemoc.
- 2) Do działań grupy roboczej należy, w szczególności:

- a) opracowanie i realizacja planu pomocy w indywidualnych przypadkach wystąpienia przemocy w rodzinie,
- b) monitorowanie sytuacji rodzin, w których dochodzi do przemocy oraz rodzin zagrożonych wystąpieniem przemocy,
- c) dokumentowanie działań podejmowanych wobec rodzin, w których dochodzi do przemocy oraz efektów tych działań.

II. Cele programu.

Cele główne:

- 1. Zmniejszenie skali zjawiska przemocy w rodzinie na terenie gminy Świdnica.
- 2. Zwiększenie skuteczności ochrony ofiar przemocy w rodzinie.
- 3. Zwiększenie skuteczności działań interwencyjnych i korekcyjnych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie.

Cele szczegółowe:

- 1. Zwiększenie skuteczności działań w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie:
  - a) inicjowanie interwencji w środowisku dotkniętym przemocą w rodzinie,
  - b) rozpowszechnianie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielania pomocy w środowisku rodzinnym,
  - c) inicjowanie działań w stosunku do osób stosujących przemoc w rodzinie,
  - d) monitorowanie sytuacji rodzin dotkniętych przemocą,
  - e) opracowanie i realizacja planu pomocy w indywidualnych przypadkach wystąpienia przemocy w rodzinie,
  - f) zbieranie materiałów dowodowych zgodnie z procedurą „Niebieskiej karty”,
  - g) występowanie z zawiadomieniami do prokuratury o podejrzeniu popełnienia czynów określonych w art. 2 pkt 2 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie.
- 2. Zapewnienie ochrony i możliwości udzielenia wsparcia osobom i rodzinom dotkniętym przemocą:
  - a) nawiązanie współpracy z instytucjami z terenu województwa lubuskiego zapewniające schronienie ofiarom przemocy,
  - b) udzielanie ofiarom przemocy pomocy finansowej zgodnie z ustawą o pomocy społecznej,
  - c) prowadzenie pracy socjalnej,
  - d) prowadzenie poradnictwa w Centrum Psychologiczno – Terapeutycznym w Świdnicy,
  - e) organizowanie grup wsparcia dla osób pokrzywdzonych i ofiar dotkniętych przemocą.
- 3. Podnoszenie świadomości społecznej i wrażliwości na zjawiska związane z przemocą w rodzinie:
  - a) podnoszenie wiedzy w społeczności lokalnej w zakresie problematyki przeciwdziałania przemocy w rodzinie poprzez zamieszczanie informacji na stronie internetowej, rozpowszechnianie ulotek, materiałów edukacyjno – informacyjnych, w tym o instytucjach udzielających pomocy w sytuacjach doświadczania przemocy w rodzinie,
  - b) prowadzenie wśród dzieci i młodzieży profilaktyki w zakresie agresji i przemocy m.in. w ramach szkolnego programu profilaktyki.
- 4. Podniesienie poziomu wiedzy i umiejętności osób realizujących zadania związane z przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie w celu poprawy współpracy i skuteczności podejmowanych działań:
  - a) uczestnictwo w szkoleniach, warsztatach, konferencjach przedstawicieli służb podejmujących działania na rzecz rodzin uwikłanych w przemoc, w tym szkolenia z zakresu diagnozowania przemocy w rodzinie, realizacji procedury „Niebieskiej Karty”,
  - b) organizowanie spotkań mających na celu wymianę doświadczeń między pracownikami różnych instytucji wchodzących w skład Zespołu Interdyscyplinarnego.

III. Realizatorzy programu:

1. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Świdnicy.
2. Gminny Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie.
3. Gminna Komisja ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.
4. Zespół Szkolno – Przedszkolny w Świdnicy.
5. Szkoła Podstawowa w Słonem.
6. Świetlice środowiskowe dla dzieci i młodzieży funkcjonujące na terenie gminy Świdnica.
7. Centrum Psychologiczno – Terapeutyczne w Świdnicy.
8. Komisariat Policji.
9. Organizacje pozarządowe z terenu gminy Świdnica.

IV. Źródła finansowania programu.

1. Środki własne budżetu Gminy Świdnica.
2. Środki zewnętrzne (dotacje celowe z budżetu państwa, pozyskane środki z UE).

V. Postanowienia końcowe.

Nadzór nad realizacją programu oraz podejmowanie niezbędnych działań zmierzających do osiągnięcia wyznaczonych celów sprawować będzie Kierownik Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Świdnicy.

Uzasadnienie

Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie nakłada obowiązek tworzenia gminnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w tym opracowanie i realizację Gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie.

Program zawiera najważniejsze cele oraz plan działań instytucji i organizacji zobowiązanych do podejmowania działań na rzecz zapobiegania i zwalczania przemocy w rodzinie, a tym samym przyczyni się do usprawnienia lokalnego systemu przeciwdziałania i ograniczenia ww. zjawiska.

W związku z powyższym podjęcie uchwały jest zasadne.